

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований в 2009 році

Рівне – 2013

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць.
Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2013. — 109 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Архангельська Алла Мстиславівна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Оляндер Луїза Костянтинівна – доктор філологічних наук, професор (Волинський національний університет ім. Лесі Українки);

Гороть Євгенія Іванівна – доктор філологічних наук, професор (Волинський національний університет ім. Лесі Українки);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Стеріополо Олена Іванівна – доктор філологічних наук, професор, (Київський національний лінгвістичний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Зимомря Микола Іванович – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький педагогічний університет ім. Івана Франка);

Павлова Ольга Іванівна - кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сербіна Тетяна Георгіївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 31.05.2013 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2013

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрієвська В.М., Олефіренко Н.В. Мультимедійні технології у початковій ланці освіти. – Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – №2 (16). – режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu.ua/net/em.html>.)
2. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua.
3. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Левінт, 2002. – 328 с.
4. Методика інтенсивного обучения иностранным языкам: учеб. / под. ред. В.А.Бухбиндера, Г.А.Китайгородской. – К.: Вища школа, 1998. – 375 с.
5. Миролубов А.А. Цели, задачи и содержание обучения /Теоретические основы методики обучения иностранным языкам в средней школе / А.А. Миролубов. – М.: Педагогика, 1981. – С.75-83;86-95.
6. Навчальні програми для старшої профільної 12-річної школи. Іноземна мова. 10- 12 класи. Рівень стандарту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/education/average/prog12/in_m_st.doc.
7. Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті / Указ Президента України від 17 квітня 2002 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/laws/Ukaz_Pr_347.doc.
8. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. – К.: Ірпінь: Перун, 2005.
9. Роман С.В. Раннє навчання іноземної мови як предмет методичної підготовки студентів і фахового вдосконалення вчителів-предметників іноземної мови / С.В. Роман // Іноземні мови. – 1995. – №1. – С.44-47.
10. Скляренко Н.К. Як навчати сьогодні іноземних мов (концепція) / Н.К. Скляренко // Іноземні мови. – 1995. – №1. – С. 78-84
11. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация: учеб. пособ. / С.Г. Тер-Минасова. – М.: Слово/Slovo, 2000. – 262 с.

Н.Г. БОЙКО. РОЛЬ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ У ФОРМИРОВАНИИ КОММУНИКАТИВНОЙ И МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ

Резюме. В статье рассматриваются современные подходы к решению проблемы формирования коммуникативной и межкультурной компетенции учащихся на занятиях по иностранному языку; дается анализ возможностей формирования коммуникативной компетенции учащихся с помощью мультимедийных технологий.

Ключевые слова: коммуникативная и межкультурная компетенция, межкультурная коммуникация, формирование, урок иностранного языка, средства, мультимедийные технологии.

N.G. BOIKO. THE ROLE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN THE STUDENTS' COMMUNICATIVE AND CROSS-CULTURAL COMPETENCE FORMATION

The summary. The article deals with the modern approaches to the problem of students' communicative and cross-cultural competence formation at the lessons of foreign language. The analysis of students' cross-cultural competence formation by means of multimedia technologies is given.

Key words: communicative and cross-cultural competence, formation, foreign (target) culture, foreign language lessons, means, multimedia technologies.

Одержано редакцією 28.03.2013 р.

УДК: 811. 111: 811. 161. 2

В.В. КОВАЛЮК

**АНГЛІЙСЬКИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ КОМПОНЕНТ
ЯК ЕЛЕМЕНТ ВПЛИВУ НА МОВНУ СИТУАЦІЮ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ**

Резюме. Стаття присвячена проблемам позитивного та негативного впливу англійського лінгвістичного компоненту на сучасну українську мову в економічних та культурних умовах, що склалися на даному етапі суспільного розвитку та перспективах і наслідках подальшого його проникнення у всі сфери соціального життя в Україні.

Ключові слова: мова, діалект, науково-технічний прогрес, запозичення, соціолінгвістика.

Проблема мовних контактів є однією з центральних у сучасному мовознавстві. Мови та діалекти живуть та розвиваються у безперервній та тісній взаємодії. Складність мовних процесів у тому чи іншому суспільстві не є відображенням внутрішньої організації єдиної однорідної системи, але її можна зрозуміти в термінах відносин між декількома системами, що кількісно відрізняються одна від одної [2, 182]. Природний стан мови – це процес змін, а не стабільність.

Українська мова, як і багато інших мов, переживає в наш час так званий “неологічний бум”. Особливу увагу привертає проблема великого корпусу нових слів англо-американського походження в сучасних українських газетах, журналах та інших періодичних виданнях, які створюють значні труднощі для розуміння та адекватного перекладу на українську мову.

Кінець XX та початок XXI століття відзначаються глобальними соціально-економічними змінами. Людство увійшло у новий етап науково-технічного прогресу, який називається інформаційною революцією. На кожному етапі розвитку суспільства можна виділити певні сфери соціального життя, соціального середовища, що розвиваються найбільш бурхливо, найбільш динамічно. За останні два десятиріччя до таких сфер можна віднести галузі економічного та соціально-політичного життя суспільства. Саме вони стали царинами найбільшого “лексичного росту”, зародження мовних інновацій, постачальниками неологізмів до загальнолюдської мови.

Великі соціально-економічні перетворення в Україні 90-х років вплинули в першу чергу на галузі політики та економіки. На зміну старим економічним догмам прийшла нова економічна культура, нові професії. Формування ринкової економіки призвело до змінень в економічній та політичній термінології і в сучасній мовній ситуації в країні в цілому. З одного боку, багато лексем, що вживалися в мові “планової” економіки, стали “архаїзмами”. З іншого боку, прослідковуються значні семантичні та стилістичні трансформації, виникають нові запозичення. Оскільки весь український діловий світ орієнтується насамперед на США та англійські країни, існуючі українські соціально-економічні терміни все частіше замінюються англо-американськими еквівалентами, які передають також й нові економічні поняття.

Як зазначають провідні лінгвісти (О.А.Земська, М.В.Китайгородська, Л.П.Крисін та інші), до пріоритетних сфер розповсюдження неологізмів англійського походження відносяться соціально-економічна, загально-політична, науково-технічна сфери та сфера культури. Вчені аргументують свої висновки тим, що саме в цих царинах відбуваються значні соціальні перетворення, прослідковуються нові явища та процеси, що потребують семантично точних номінацій, які не мають еквівалентів у мові-реципієнті

Ця стаття має за мету здійснити аналіз взаємодії української та англійської мов в економічних та культурних умовах сучасної України, зумовленою соціальною ситуацією мовної поведінки. Така спроба може базуватися на матеріалах функціональної типології мов, запропоновану Р. Беллом ще у 1980 р. [1, 196] маючи за основу сім атрибутів (якими є: стандартизація, життєвість, історичність, автономність, редукція, змішування та фактичні норми вживання), що набули свою ієрархію для отримання ‘...ступенів потенційного соціального престижу’ [9, 15]. Р. Белл запропонував 10 функціональних різновидів англійської мови: стандартний, класичний, місцевий, діалектний, креольський, піджин, штучний, “Х-ована мова У”, інтер-мова та мова для іноземців [1, 199]. Розглянемо ці функціональні різновиди стосовно існування англійської мови на Україні.

1. Літературна (стандартна) англійська мова. Р. Белл розглядає цей різновид як стандартизований нередукований різновид англійської мови, що належить колективу його справжніх носіїв, який має автономність та, природно, фактичні і кодифіковані норми. Норми вживання цього різновиду характеризуються значною спільністю граматики, лексики, риторики, поруч з високим ступенем терпимості щодо фонологічної варіативності.

2. Класична англійська. Більш стародавні різновиди англійської мови, що відрізняються від сучасного лише відсутністю життєвості. Вони, однак, мають високий статус (оскільки ними написані визначні твори англійської літератури), дозволяють вести мову про існування класичної англійської. До 90-х років твори ‘великих класиків’ були чи не єдиним зразком для студентів мовних факультетів України (за виключенням найбільших університетів, де студенти мали певні можливості спілкування з носіями англійської мови), що в кінцевому результаті також сприяло виникненню ‘іксованого’ варіанту англійської, особливості якої будуть описані нижче.

3. Місцева англійська. Найбільш поширене визначення запропоновано ЮНЕСКО: “... рідна мова групи, яка знаходиться під соціальним або політичним пануванням іншої групи, що розмовляє іншою мовою” [4, 96]. Прикладом може слугувати англійська мова в ПАР.

4. Діалектна англійська. Не будемо зупинятися на багаточисленних визначеннях діалекту, оскільки в Україні даний різновид відсутній.

5. Креольська англійська. Креольські мови відрізняються від діалектів за ступенем змішаності та редукції своїх структур, а також масовими запозиченнями. Як відомо, креольські мови виникають з піджинів. Піджин може використовуватися в родинах, де батьки не мають спільної мови. Якщо не застосовувати свідомих зусиль щодо навчання дитини рідній мові, то її першою мовою стане піджин. Креольська мова може поступово перетворитися на літературну, особливо у спільнотах проміжного типу з високим ступенем соціальної стратифікації [5, 23].

6. Піджин-інгліш. На відміну від креольської, піджин не має мовного колективу, де він є першою мовою, але він має фактичні норми використання. За наявності соціальних та політичних умов для піджина можливим є шлях швидкого розвитку. Власне піджин-інгліш отримав величезне розповсюдження у роки перебування.

7. Штучна англійська. За термінологією Р. Белла - *бейсік інгліш*. Такий різновид можна розглядати як спробу кодифікування ‘мови для іноземців’. Існують також підвиди ‘штучної англійської’, що мають обмежену функцію, наприклад, умовні мови диспетчерів повітряного транспорту.

8. ‘Х-ована’ англійська. Одним з цікавих та маловивчених різновидів мови є різновид, що виникає у тих випадках, коли з певних причин зникає стимул або можливість подальшого вивчення мови. Учні або вчителі вирішують, що достатньо ефективний код для їхньої комунікації вже розвинувся та готові цим задовільнитися. Якщо це відбувається на початку навчання, виникає піджин, але якщо зупинка виникає пізніше, результатом

стає змішаний, але нередукований різновид, що має назву *X-ована мова Y* [7, 12]. Слід зазначити, що певні дослідники вважають визнання подібного різновиду англійської мови ‘єретикою’ [8, 459], однак, він нічим не відрізняється від інших різновидів у плані існування атрибутів ранжування потенційного соціального престижу та являє особливу цікавість в умовах сучасної лінгвістичної ситуації в Україні.

9. Міжмовна англійська. X-ований різновид мови знаходить свій корелят у ‘інтер-мові’ на мікрорівні індивідуального вживання. Обидва варіанти не стандартизовані, у кожного відсутні ознаки життєвості та історичності, але ‘міжмовна’ англійська відрізняється ознакою редукованості. Їй також бракує фактичних норм вживання та автономності

10. Англійська для іноземців. Це – різновид англійської, що використовується справжніми її носіями. У типовому випадку змінюються до більш уповільненого темпу мовлення, зайвої емоційності, повторенню з метою короткотривалої комунікації. Такий різновид формується на основі гіпотез носіїв англійської мови щодо характеру вивчення другої мови.

До 1985 року англійська мова в Україні становила собою досить цікавий та маловивчений різновид, коли через зрозумілі соціальні причини стимул до володіння мовою у групах, де її вивчали, не мав екстралінгвістичного підкріплення, а можливості вивчення англійської широкими масами населення були досить обмежені. І учні, і вчителі задовільнялися досить ефективним для їхніх комунікативних цілей кодом, розробленим за роки політичної ізоляції СРСР. Як результат з’явився штучний, але малоредукований (на протилежність піджинам) різновид англійської мови – те, що кваліфіковані англісти називають ‘*good Ukrainian English*’, а сучасні носії англійської мови називають ‘*Ukrailish*’ (за аналогією з *Indlish, Frenlish, Franglais* тощо), саме цей різновид мови називають також ‘іксованою мовою Y’. Автору статті відомі досить кваліфіковані викладачі англійської мови, які вважають, що фразові дієслова – це особливості сленгу, а тому вивчати їх зі студентами шонайменше шкідливо. Можна навести як приклад лінгвістичний термін *Complex Object*, який викликає здивування у всіх носіїв англійської мови, включаючи професійних лінгвістів. *Complex Object* існує лише у різновиді англійської, яка далі буде називатися *Ukrailish* та може відноситися до X-ваного різновиду англійської.

Однак, з 1985 року цікавість до вивчення власне англійської мови стала стрімко зростати. Це було зумовлене багатьма соціально-політичними факторами: ліквідацією ‘залізного занавісу’ та можливістю щодо туристичних подорожей та спілкування з іншомовним населенням планети не тільки через екскурсовода, появою та швидким зростанням кількості спільних підприємств, небажанням колишніх радянських республік спілкуватися російською мовою, швидкою комп’ютеризацією країни та розвитком Інтернету, раніше не доступного звичайним мешканцям України, розширенням закордонних контактів. Все це призвело до появи нових сфер використання англійської мови на Україні.

Появі нових середовищ використання англійської в Україні сприяв також розвиток цілої мережі лінгвістичних шкіл, курсів, фірм, центрів прискореного навчання англійської мови, що мали за мету поширення ‘англійської для спілкування’. Поява подібних елементів навчання була пов’язана з великою потребою монолінгвістичної України спілкуватися із зовнішнім світом. Фактично, в Україні отримує глобальне розповсюдження ‘штучна англійська’ (див.7) - редукований, автономний та у вищому ступені кодифікований різновид англійської мови з радикально стиснутим лексиконом (1000 одиниць) та ретельно кодифікованими підручниками. В подальшій практиці запропонований мовний код частіше за все перетворювався на задовільний засіб міжгрупової комунікації перш за все у соціальній групі, що має назву ‘човники’, з одночасною ‘піджинізацією’ у реальній ситуації міжмовного контакту на мікрорівні індивідуального використання. Такий варіант не є стандартизованим, у нього відсутній живий колектив справжніх носіїв мови, а норми піджину в Україні, як і у всьому світі, не є загальновідомими та не усвідомлюються самими носіями піджину.

Власне поява піджину в Україні сприяла масовому прийняттю англійської лексики за певних розмовних тем, а також прониканню слів-прошарків (термін Р.П. Белла) до мови засобів масової інформації. Наведемо лише декілька прикладів прошарків в українській мові, підібраних з українськомовних інтернет-видань:

“Маємо не якісь там “Танці на льоду”! В нас *суперекши*”.

“Вона дівчина з характером, ... можливо, вона надсилає йому *месідж*”.

“Семеро *тінейджерів*”

Всі висловлювання здійснені білінгвами та призначені білінгвам. Загальний принцип, що прослідковується у висловлюваннях – це співвідношення вживаного мовного контекстуального комплексу з власним наміром, інтенцією, з одного боку, та передбачуваним чи бажаним розумінням, інтерпретацією, висновками (інференцією) особи, що сприймає на слух, з іншого. [3, 91].

Розглянемо сфери взаємодії українського та нових для України різновидів англійської мови, оскільки саме вони здійснюють вплив на українську мову. Перейдемо до слів-прошарків, що активно вживаються носіями піджину.

За що такий *прайс*? – з розмови між продавцями на речовому ринку. Немає сенсу описувати подібне висловлювання як таке, що ‘має український синтаксис з лексичною інтерференцією з англійської мови’. Більш цікавим було б спробувати дослідити, у яких ланках структури зустрічаються англійські лексичні одиниці та здійснити спробу скласти соціолінгвістичні правила, якими мотивується вживання *прайс* замість українського *ціна*. У відповідності до подібних правил відбувається мовний вибір на мікрорівні індивідуального вживання. Соціальними факторами в даному випадку є вік (молодий), тема (торгівля), оточення (ринок), статус (‘човник’).

Крім використання англійської лексики у загальному синтаксисі (семантично наповнена англійська лексична одиниця додається до семантично порожньої української синтаксичної конструкції), досить цікавий поступ до двомовності спостерігається у вживанні англійських слів у назвах фірм та їхньої реклами. Таке вживання набуває масового характеру: магазин “Бест” (*best* ‘найкращий’), фірма “Фокстрот”, рекламно-інформаційна агенція “Рамблер”, *рольжалюзі* (*roll* ‘згортати в трубку’), *сайнмейкінг* (замовлення зовнішньої реклами) тощо.

З’являються гібриди, що містять українські та латинські літери: *VIPівський рейс*, *аеротраде/аеротрейд*. За телефоном можна замовити м’які меблі у фірми “Корнер” (‘куточок’). Комп’ютерне обслуговування пропонує “Сані” (можливо, *sunny* ‘сонячний’), хоча можлива асоціація з фірмою “Соні (Sony)”. Дублянки пропонуються магазином “Орієнт” (‘схід’), джинси – мережею магазинів “Джинс-ленд”, де біля входу видніє напис “Network Trading”. Напис англійською, що рекламує товар, можна побачити у вітрині магазину аудіо- і відеотехніки: *YAMAHA hi-fi ... leading in home theater* (американська орфографія обов’язкова) та в інших торговельних пунктах.

Слова-прошарки є найбільш легкими для опису та, мабуть, найменш цікавими у плані кодового переключення серед білінгвів. Однак, вони досить цікаві для аналізу впливу однієї мови на іншу в умовах нових економічних та культурних контактів. Межа між словами-прошарками та новими запозиченнями є на перший погляд досить нестійкою, вживання нових слів не завжди здається обгрунтованим. В українській мові нової України з’явилися численні англійські запозичення, зумовлені різними причинами:

- запозичення для понять, що були відсутні у СРСР, наприклад, *Nomina Agentis: спонсор, брокер, дистриб’ютор, менеджер, ділер, ріелтор*; частина з поданих назв отримують додаткові семи, що були відсутні у оригінальному варіанті: *менеджер* - молодий продавець в дорогому магазині, котрий може розповісти про товар;

- запозичуються термінологічні поняття для нових царин людського знання: *Інтернет* (часто у латинському зображенні), *сайт, файл, провайдер, чати, мейл, сервер, принтер, плотер* – у сфері комп’ютерних технологій; *менеджмент, маркетинг, офшор, вентура, промоушн, бренд, дефолт, секвестр* – у сфері економіки та організації виробництва;

- запозичення для нових предметів матеріальної культури: *пейджинг, джакузі, ноутбук, диск, чизбургер, фастфуд*;

- запозичення для нових музичних напрямків: *реп, гранж, техно, рейв*;

- запозичення для старих понять з метою надання їм престижності: *рейтинг* (колишнє соцзмагання), *фітнес* (заняття фізкультурою; часто на дверях звичайного приміщення без будь-якого обладнання можна прочитати: “Фітнес-клуб” та побачити там людей, що активно виконують нескладні вправи, хоча ‘фітнес-клуб’ розуміє дороге обладнання), *бутік* - маленький магазин (ексклюзивність та якість товарів зовсім необов’язкові), *секонд-хенд* (часто латинізованими символами) = комісійні товари, *супермаркет* - гастроном самообслуговування (універсам); іноді старе запозичення (*клуб*) змінює внутрішню форму, співпадаючи за референтним співвіднесенням зі словом англійським (попереднє: *сільський клуб*, сучасне: *нічний клуб*);

- запозичення змішаного типу, що належать до молодіжної культури: *флаєр* - вхідний білет на дискотеку зі знижкою, *фейс-контроль* - чергові біля входу до клубу диско, метою яких є не допустити на дискотеку осіб на підпитку, *татушка* - молодіжне татування (від англійського *tattoo*), *пірсинг* - проколювання не тільки вух, але й губ, носу; *пиво лагерне* - світле (від *lager*); останній тип не є стійким та знаходиться на межі запозичень та слів-прошарків, що укорінюються в українській мові носіями піджину.

Зрозуміння та аналізу потребують лексико-синтаксичні та стилістичні нововведення української субстандартної розмовної мови, що співпадають з англійськими структурами розмовного реєстру: *Ну, я міна пішов* (пор. з *He's kind of gone, They're not sort of people to deal with*).

За рівнем засвоєння англійської мови попереду опиняється інтелігенція, яка працює на спільних підприємствах. Серед широких мас населення розповсюдження англійської має стабільну тенденцію до нуля, хоча це не означає, що їхня мова не відчуває певного впливу англійської. Вже згаданий невисокий рівень засвоєння англійської мови серед торговців, що призводить до виникнення піджину в Україні, різко зростає серед політичних діячів, лікарів, юристів, економістів. Особи, що оволоділи англійською мовою у її різновиді *Ukrainish* опинилися в сучасній Україні у привілейованому положенні: вони можуть розраховувати на отримання роботи у багатьох нових, щойно виниклих сферах діяльності суспільства. В Україні виходить багато україномовних газет, що оголошують про вільні робочі місця англійською мовою. Курси підвищення кваліфікації перестали видавати посвідчення, вони видають сертифікати, ще й обов’язково ‘міжнародного зразка’, з двомовним підписом (“Certificate of Achievement”). Двома мовами видаються й ‘дипломи міжнародного зразка’ (що само по собі є нонсенсом) багаточисельних комерційних університетів, інститутів та академій.

Оцінка різновидів англійської мови в Україні може проводитися в термінах ‘добра’ чи ‘погана’ мова тільки в плані її комунікативної ефективності. Щоб комунікація була ефективною, мовець повинен вміти оперувати не тільки мовним кодом, але й здійснювати вибір каналу, за допомогою якого код реалізується, враховувати лінгвістичний контекст, модифікуючий такий вибір, а також соціолінгвістичні правила, які підтримують або створюють соціальні відносини.

В цілому ж оцінка місця англійського мовного компоненту в Україні може бути як позитивною, так і негативною, в обидвох випадках, однак, її характер буде зовсім не лінгвістичний, а політичний. Автор даної

статті дотримується дескриптивної, а не прескриптивної орієнтації по відношенню до лінгвістичних даних. Якщо явище має систематичний характер, то воно свідчить про еволюцію мови, а не про погані наміри чи помилки мовців. Філолог може таке явище лише спостерігати та інтерпретувати.

Названі аспекти свідчать про адаптацію англійського лінгвістичного компоненту в українській мові. Таким чином, можна стверджувати, що ця проблема є дуже актуальною в наші дні, має перспективи подальшого дослідження для аналізу позитивного або негативного впливу компонентів на розвиток чи засмічування української мови і безсумнівне практичне значення для складання словників та глосаріїв неологізмів сучасної української мови, двомовних фахових термінологічних словників; створення підручників та навчальних посібників з метою навчити студентів розуміти і адекватно перекладати з англійської мови на українську соціально-політичні та економічні матеріали сучасних газет, журналів, інших періодичних видань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белл Р. Социоллингвистика / Р. Белл. – М.: Межд. отношения, 1980. – С. 196-206.
2. Гамперц Дж. Типы языковых обществ / Дж. Гамперц // Новое в лингвистике. Вып. 7. – М.: Прогресс, 1975. – С. 182-199.
3. Кашкин В.Б. Мифологема контекстуального детерминизма / В. Б. Кашкин // Роль и место грамматики в обучении иностранным языкам / под ред. Ж.Л. Витлин. – С-Пб.: ИОВ РАО, 1998. – С. 91-94.
4. Лабов У. Исследование языка в его социальном контексте / У. Лабов // Новое в лингвистике. Вып. 7. – М.: Прогресс, 1975. – С. 96-182.
5. Мечковская Н.Б. Социальная лингвистика / Н.Б. Мечковская. – М.: Аспект пресс, 1996. – С. 23.
6. Hymes D. Models of the Interaction of Language and Social Life // Gumperz J., Hymes D. (eds.) Directions in Sociolinguistics: the Ethnography of Communication. – New York: Holt Rinehart and Winston, 1972. – P. 35-71.
7. Hymes D. Pidginization and Creolization of Languages. London: CUP, 1971. – Pp. 12 –13.
8. Prator C.H. The British Heresy in TESL // Fishmann J. et al. (eds.) Language Loyalty in the US: the Maintenance and Perpetuation of Non-English Mother Tongues by American Ethnic and Religious Groups. – The Hague: Mouton Co., 1968. – P. 459-476.
9. Stewart W.A. An Outline of Linguistic Typology for Describing Multilingualism // Rice F.A. (ed.) Study of the Role of Second Languages. – Georgetown U.P., 1969. – P. 15-25.

В.В. КОВАЛЮК. АНГЛИЙСКИЙ ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ КОМПОНЕНТ КАК ЭЛЕМЕНТ ВЛИЯНИЯ НА ЯЗЫКОВУЮ СИТУАЦИЮ В СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНЕ

Резюме. Стаття посвящена проблемам позитивного и негативного влияния английского лингвистического компонента на современный украинский язык в экономических и культурных условиях, создавшихся на данном этапе общественного развития, а также перспективах и последствиях дальнейшего его проникновения во все сферы социальной жизни Украины.

Ключевые слова: язык, диалект, научно-технический прогресс, заимствования, социоллингвистика.

V.V. KOVALYUK. THE ENGLISH LINGUISTIC COMPONENT AS AN IMPACT ELEMENT FOR THE LANGUAGE DEVELOPMENT IN MODERN UKRAINE

The summary. The article deals with the problems of positive and negative impact of English linguistic component upon the contemporary Ukrainian language in economic and cultural conditions formed at the present stage of public development and with the perspectives and consequences of its further penetration into the whole pack of realms of social life in Ukraine.

Key words: language, dialect, scientific and technical progress, borrowings, sociolinguistics

Одержано редакцією 28.05.2013 р.

УДК: 378. 147. 016: 811. 133. 1' 36' 373

В.П. ПАЛІЙ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСВОЄННЯ АФЕКТИВНОЇ ЛЕКСИКИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Резюме. У статті проаналізовано особливості вивчення афективної лексики французької мови з врахуванням лінгвістичних концептів лексикології. Запропоновано застосування методів навчання на основі опрацювання лексичного та семантичного полів, семантичних актантів та тематичного поля. Приділяється увага взаємодії лексичних одиниць з контекстом, активізації пасивного вокабуляру. Важливим є використання морфологічних одиниць в процесі засвоєння лексики емоцій на рівні А1-А2.

Ключові слова: діяльнісний підхід, прикладна лінгвістика, емотивна лексика, семантичні актанти, тематичне поле, полісемія, словосполучення.

Dans la perspective actionnelle du CECR, apprendre une langue est une action formative au cours de laquelle se produit la confrontation entre sa propre culture et la culture des autres. La langue sert d'instrument pour agir culturellement dans un univers nouveau, la langue et la culture sont deux constituantes de la compétence communicative. Tous ces éléments du patrimoine culturel immatériel s'expriment à travers la langue, «les pratiques culturelles et sociales des communautés et des groupes se reflètent dans le lexique de leurs langues» [5].

ЗМІСТ

Безкоровайна О.В. Культурний контекст як умова реалізації самоствердження особистості в освітньому процесі.	3
Калініченко М.М. Формування жанру орієнтальної історії в американській літературі.	13
Андрощук А.В. Мова роману Нормана Раша «Парування» («Mating») як предмет зображення.	15
Мороз Л.В., Пашко І.О. «Звіти про вояж» Е.Гейсса, Френсіса Претті та Річарда Ферріса в контексті англійської ренесансної літератури мандрів.	20
Михальчук, Н.О. Івашкевич Е.Е. Скандинавське завоювання Британії та його наслідки для становлення субкультури та комунікативної поведінки англійців.	24
Мороз Л.В., Кушнір Н.В. Роль спогадів англійських мандрівників-дипломатів у формуванні уявлень англійців про Росію кінця XVII- поч. XVIII ст.	28
Вовчук Н.І., Мороз Л.М. Розвиток новели в епоху Відродження.	32
Вакулінська Л.М. Епістолярні особливості комунікативних мовних засобів німецькомовних біблійних текстів.	34
Данілова Н.Р. Сучасні підходи викладання іноземних мов на немовних спеціальностях вищих навчальних закладів.	36
Олесюк Л.В. Соціолінгвальні особливості нової фразеології англійської мови.	38
Кочубей О.С. Структура та зміст підготовки викладачів перекладу в мовному вищому навчальному закладі.	41
Мороз Л.В., Король О.Ю. Формування граматичної компетенції у студентів немовних вищих навчальних закладів.	45
Денисюк Л.В. Інноваційні підходи викладання англійської мови для студентів немовних факультетів на сучасному етапі.	47
Давнюк С. В., Козицька О.А. Лінгвістичні засади оволодіння елементами синтаксису під час навчання рідної мови.	50
Трофімчук В.М. Формування спеціалізованої комунікативної компетенції студентів-менеджерів у галузі говоріння.	53
Бойко Н.Г., Конопльова Ю.О. Роль мультимедійних технологій у формуванні комунікативної та міжкультурної компетенції учнів.	54
Ковалюк В.В. Англійський лінгвістичний компонент як елемент впливу на мовну ситуацію у сучасній Україні.	57
Палій В.П. Особливості засвоєння афективної лексики в процесі вивчення французької мови.	61
Дуброва А.С. Застосування комп'ютерної техніки на етапі введення нового матеріалу у системі інтенсивного навчання іноземних мов.	64
Яцюрик А.О. Лінгвістичні засади вивчення особистісних корелятивів креативності людини.	67
Сухомлин Т.С. Особливості перекладу фразеологізмів, що виражають психічний стан людини, з англійської на українську мову.	69
Мазурок О.М. Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя іноземної мови до виконання професійної діяльності.	72
Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Текстуальна очевидність і оповідна структура роману «Нічні охоронці» Алана Мура та Дейва Гіббонса.	76
Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е. Кроскультурна комунікація: комунікативний підхід в процесі навчання вчителів англійської мови.	83
Бігунова С.А., Зубілевич М.І. Семантика символічних топонімів.	90
Дуброва А.С. Навчання особистісно-орієнтованого спілкування на основі тексту студентів немовних факультетів вищих навчальних закладів.	94
Моєсеєва О.С. Розвиток професійної культури майбутніх вчителів англійської мови.	95
Михайленко В.В. Переклад у міжкультурному навчанні: «Very» у центрі уваги.	99
Колінчак Н.Д. Ефективність користі роботи над проектом в аудиторії іноземної мови.	102
Верьовкіна О.Є., Ярута Н.П. Синтаксичні виразні засоби та стилістичні прийоми в оповіданнях Роалда Даля «Четвертий комод чіпендейла» та «Парі».	105
Відомості про авторів	108

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Бігунова С.А.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Горішна І.Г.

Здано до набору 25.04.2013 р. Підписано до друку 29.04.2013 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39 Замовлення №144/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

**А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання
гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ,
2013. — 109 с.**

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243

ББК 81.2